

παράς

παράς, ο, ουσ. [*<*τουρκ. para (= το ένα τεσσαρακοστό του τουρκικού γροσιού και το αντίστοιχο κέρμα)], το χρήμα, τα χρήματα: «χωρίς παρά δεν μπορείς να κάνεις τίποτα τη σήμερα ημέρα». Παρόλο που ο παράς ως νόμισμα είναι μικρής αξίας, εντούτοις, για τους λαϊκούς ανθρώπους, έχει πάρει τη σημασία των πολλών χρημάτων. (Λαϊκό τραγούδι: *θα του μιλήσω όμορφα, ντόμπρα παλικαρίσια· όταν μοιράζει τον παρά να τον μοιράζει ίσια // πάρ' τε όργανα παράδες παίξ' τε απόψε συνεχώς, και αν τα φάω μέχρι φράγκο δε θα γίνω πιο φτωχός*). (Ακολουθούν 35 φρ.)·

- άπαστα πουλιά, χίλια στον παρά, βλ. λ. [πουλί](#)·

- αρζάν παρά, τοις μετρητοίς: «όταν πληρώνω αρζάν παρά, θέλω να μου κάνουν και καλύτερη τιμή»·

- αφρίζει ξαφρίζει τον παρά μου έδωσα, μια και το πλήρωσα, είναι δεν είναι καλό ή χρήσιμο, θα το κρατήσω ή, αν πρόκειται για φαγητό, είναι δεν είναι νόστιμο, θα το φάω·

- βγάζει παρά με ουρά ή βγάζει παράδες με ουρά, κερδίζει πάρα πολλά χρήματα από τη δουλειά του: «έχει ένα μαγαζάκι στο κέντρο της αγοράς και βγάζει παρά με ουρά». Συνών. *βγάζει άντερα ή βγάζει τ' άντερά του / βγάζει λεφτά με ουρά / βγάζει λεφτά με τη σέσουλα / βγάζει λεφτά με το ζεμπίλι / βγάζει λεφτά με το τσουβάλι / βγάζει τα μαλλιά της κεφαλής του / βγάζει τα μαλλιοκέφαλά του / βγάζει της Παναγιάς τα μάτια / βγάζει τρελά λεφτά (α) / βγάζει χοντρά λεφτά / βγάζει χοντρό χρήμα / βγάζει χρήμα με ουρά*·

- δε δίνω έναν παρά, **α.** αδιαφορώ τελείως για κάποιον ή για κάτι: «δε δίνω έναν παρά γι' αυτόν τον αλήτη». **β.** δεν πληρώνω τίποτα: «για σκάρτο εμπόρευμα δε δίνω έναν παρά»·

- δέκα στον παρά, (για πρόσωπα ή πράγματα) που είναι μηδαμινής αξίας: «τέτοιο φίλο που έχεις, μπορώ να βρω δέκα στον παρά || σαν κι αυτό που αγόρασες, δέκα στον παρά»·

- δεν αξίζει έναν παρά, βλ. φρ. *δεν πιάνει έναν παρά*·

- δεν αφήνει έναν παρά, βλ. συνηθέστ. *δεν αφήνει δεκάρα*, λ. *δεκάρα*·

- δεν κάνει έναν παρά, βλ. φρ. *δεν πιάνει έναν παρά*·

- δεν κοστίζει έναν παρά, βλ. συνηθέστ. *δεν πιάνει έναν παρά*·

- δεν πιάνει έναν παρά, **α.** (για πρόσωπα) είναι εντελώς ανάξιος λόγου, εντελώς ασήμαντος, εντελώς τιποτένιος: «όλοι τον έχουν διώξει απ' την παρέα τους, γιατί δεν πιάνει έναν παρά». **β.** (για εμπορεύματα ή πράγματα) η αξία του, η τιμή του είναι ασήμαντη, μηδαμινή: «έδωσε ένα κάρο λεφτά κι αγόρασε αυτό τ' αυτοκίνητο, που δεν πιάνει έναν παρά»·

- έπιασε κι αυτός πέντε παράδες και..., βλ. φρ. *έπιασε κι αυτός πέντε δεκάρες και...*, λ. *δεκάρα*·

- έχει παρά ή έχει παράδες, είναι αρκετά πλούσιος: «μη στενοχωριέσαι γι' αυτόν τον άνθρωπο, γιατί έχει παράδες»·

- έχει παρά με ουρά ή έχει παράδες με ουρά, είναι πάρα πολύ πλούσιος: «πάντρεψε την κόρη του μ' έναν γιατρό, που έχει παρά με ουρά»·

- έχεις παράδες, ξέρεις να μιλάς, όποιος έχει χρήματα, όποιος είναι πλούσιος, μπορεί να μιλάει από θέση ισχύος, ό,τι λέει θεωρείται σωστό: «ποιος ν' ακούσει τη γνώμη σου; Έχεις παράδες, ξέρεις να μιλάς, αλλά εσύ είσαι φτωχός»·

- η φτήνια τρώει τον παρά, βλ. λ. [φτήνια](#)·

- *κάνει πολλούς παράδες*, αξίζει πάρα πολύ, είναι ανυπολόγιστης αξίας: «αυτός ο πίνακας ζωγραφικής, κάνει πολλούς παράδες || η Θεσσαλονίκη για μένα κάνει πολλούς παράδες». (Λαϊκό τραγούδι: *τρακάρω με παλιόφιλους και παλιοφιληνάδες - το όμορφο λιμάνι μας κάνει πολλούς παράδες*).

- *κόβω παρά ή κόβω παράδες*, κερδίζω πολλά χρήματα, ιδίως από την εργασία μου: «έχει ένα φαγάδικο μέσα στην αγορά και κάθε μέρα κόβει παράδες». Αναφορά στο κρατικό νομισματοκοπείο, που αναλαμβάνει την κοπή των μεταλλικών νομισμάτων και την εκτύπωση των χαρτονομισμάτων της χώρας.

- *μ' έριξε έναν παρά*, με αγνόησε εντελώς: «όσο είχε την ανάγκη μου έτρεχε πίσω μου, τώρα όμως που τα κούμησε, μ' έριξε έναν παρά». (Λαϊκό τραγούδι: *με ρίξατε έναν παρά και με συκοφαντήσατε· αδέρφια, φίλοι, συγγενείς, κακία, μίσος δείξατε*).

- *με τον παρά μου*, λέγεται στην περίπτωση που αμφισβητεί κάποιος την οικονομική μας δυνατότητα να πραγματοποιήσουμε κάτι ή αμφισβητεί τη δυνατότητά μας να μπούμε σε έναν ιδιαίτερο κύκλο ανθρώπων και δηλώνει πως με τα λεφτά όλα γίνονται. Συνοδεύεται από χειρονομία με την παλάμη να χτυπάει απανωτά στο μέρος της τσέπης υποδεικνύοντας την ύπαρξη χρημάτων: «με τον παρά μου κάνω ό,τι θέλω κι άμα λάχει πάω κι όπου θέλω».

- *με τον παρά μου γαμώ και την κυρά μου*, όταν έχουμε χρήματα, κάνουμε ό,τι θέλουμε χωρίς να μας στενοχωρεί τίποτα ή χωρίς να μας νοιάζει τίποτα: «δε στενοχωριέμαι τι λένε για μένα, γιατί με τον παρά μου γαμώ και την κυρά μου!».

- *μπιρ παρά*, (για πρόσωπα ή πράγματα) βλ. λ. *μπιρ παρά*.

- *ντούκου τον παρά ή ντούκου του παρά*, τοις μετρητοίς: «αγόρασε μια βίλα ντούκου τον παρά». Από την εικόνα του χαρτοπαίχτη που χτυπάει τη γροθιά του ελαφρά επάνω στο τραπέζι, θέλοντας να δηλώσει πως δεν ποντάρει στη συγκεκριμένη γύρα του παιχνιδιού, κίνηση που συνδυάζεται με την κίνηση του χεριού, όταν μετράει χρήματα· βλ. και λ. *ντούκου*.

- *ο παράς είναι στρογγυλός και κυλά*, τα λεφτά αλλάζουν συχνά χέρια, κι έτσι, πολλοί που ήταν πλούσιοι κατάντησαν φτωχοί και το αντίθετο: «να μην κοκορεύεσαι για τα λεφτά σου, γιατί ο παράς είναι στρογγυλός και κυλά».

- *πέντε στον παρά*, (για πρόσωπα ή πράγματα), βλ. συνηθέστ. *δέκα στον παρά*.

- *πόσους παράδες κάνει; α.* ποια είναι η τιμή του; πόσο κοστίζει(:): «πόσους παράδες κάνει αυτό τ' αυτοκίνητο;». **β.** έκφραση με την οποία ζητάμε να μάθουμε την αξία κάποιου ατόμου, ιδίως σε σχέση με εμάς τους ίδιους: «υποστηρίζεις ότι είναι σπουδαίος μηχανικός, αλλά πόσους παράδες κάνει αν συγκριθεί με τον τάδε;». (Λαϊκό τραγούδι: *το μάγκα σου τον έμαθα, ποιος είναι και τι φτιάχνει· αλλά μπροστά σε μένανε πόσους παράδες κάνει;*).

- *τα ρίχνω όλα έναν παρά*, δεν ενδιαφέρομαι, δε νοιάζομαι για τίποτα: «απ' τη στιγμή που κατάλαβα τη ματαιότητα της ζωής, τα ρίχνω όλα έναν παρά». (Λαϊκό τραγούδι: *είσαι η ζωή για μένα η ζωή μου κι η χαρά, και τα λόγια εγώ του κόσμου θα τα ρίξω έναν παρά*).

- *τον έκανε δυο παραδιών παράδες*, βλ. φρ. *τον έκανε πέντε παραδιών παράδες*.

- *τον έκανε έναν παρά*, βλ. φρ. *τον έκανε πέντε παραδιών παράδες*.

- *τον έκανε πέντε παραδιών παράδες*, τον καταντρόπιασε, τον καταξεφτίλισε: «τον βρήκε έξω απ' το καφενείο και τον έκανε πέντε παραδιών παράδες μπροστά σ' όλο τον κόσμο».

- *τον κάνω μπιρ παρά*, (για πρόσωπα ή πράγματα) βλ. λ. *μπιρ παρά*.

- *τον πέταξε έναν παρά*, τον εγκατέλειψε και αδιαφόρησε εντελώς γι' αυτόν: «αφού του 'φαγε πρώτα καλά καλά

τα λεφτά, τον πέταξε έναν παρά». (Λαϊκό τραγούδι: *χρόνι' αφού με γλέντησες καλά, τώρα με πετάς έναν παρά· μ' έφερες σ' αυτό το χάλι, μα θα το 'βρεις από άλλη*)·

- τον ρίχνω έναν παρά, δεν τον υπολογίζω, δεν τον λογαριάζω καθόλου, τον υποτιμώ: «δεν είναι σωστό κάθε φορά που τον βλέπεις να τον ρίχνεις έναν παρά». (Λαϊκό τραγούδι: *με ρίξατε έναν παρά και με περιφρονήσατε, αδέρφια φίλοι συγγενείς, κακία μίσος δείξατε*)·

- τους ρίχνω όλους έναν παρά, δεν ενδιαφέρομαι για κανέναν, δεν υπολογίζω κανέναν: «όλοι μέχρι τώρα μου φέρθηκαν σκάρτα, γι' αυτό κι εγώ τους ρίχνω όλους έναν παρά»·

- χίλιες ξυλιές σε ξένο κώλο πόσες παράδες κάνουν; βλ. λ. [ξυλιά](#).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας